

Povinná úprava odpadu zvýši ceny za jeho spracovanie v priemere o 37 %, tvrdí združenie

Od 1. januára by sa výdavky len za spracovanie zmesového odpadu, vrátane jeho úpravy, mali v priemere zvýšiť o 9 eur na osobu bez DPH. Do spustenia povinnej úpravy odpadu pred uložením na skládku zostávajú necelé štyri mesiace. Táto povinnosť vyplýva zo záväzkov Slovenska voči EÚ a je záväzná pre všetky členské štáty.

Zväz odpadového priemyslu SR (ZOP) porovnal súčasnú cenu spracovania odpadu s predikciami po 1.1.2025. Podľa analýzy dát zavedenie úpravy odpadu pred skládkovaním prinesie zdraženie odpadu pre samosprávy v priemere o 37 % oproti súčasnému stavu. Priemerná cena za úpravu odpadu by sa mala už v roku 2025 pohybovať okolo 120 eur bez DPH na jednu tonu odpadu.

Podľa štatistík patrí Slovensko medzi krajiny s najnižšími poplatkami za skládkovanie odpadov v EÚ. Na cenu za uloženie odpadov na skládku má vplyv viacero faktorov. Jedným z nich je zákonný poplatok. Ten sa môže líšiť v závislosti od kategórie odpadu (napríklad komunálny odpad, stavebný odpad, nebezpečný odpad) a od miery vytriedenia separovaných zložiek.

„Aj keď sa výsledky tohto porovnania rastu cien môžu zdať drastické, v Európskych krajinách, ktoré povinnú úpravu zaviedli už dávnejšie, ide o bežné ceny. V susednom Poľsku stojí úprava tony odpadu 120 eur, v slovinskej Ľubláne 175 eur, v Ríme 180 eur, v Južnom Tirolsku 210 eur, v Salzburgu 225 eur. Som presvedčený, že do piatich rokov bude aj na Slovensku cena za odpad atakovať úroveň 150 až 200 eur. Podobne ako vo všetkých menovaných lokalitách v zahraničí bude aj pre nás správnu cestou ako ušetriť náklady za odpad jeho dôsledné triedenie a recyklácia,“ uviedol Ján Chovanec, generálny riaditeľ zväzu.

V roku 2018 bol priemerný zákonný poplatok za uloženie odpadu len na úrovni 7 eur za tonu. Slovensko v tom čase patrilo medzi najhoršie krajiny v miere skládkovania. Od roku 2019 zákonný poplatok postupne rástol, pričom medzi rokmi 2019 a 2021 to bol skok z necelých 10 na 21 eur za tonu.

Ďalším významným faktorom, ktorý môže vplývať na cenu, sú podľa zväzu regionálne rozdiely. Napríklad ceny za skládkovanie môžu byť vyššie v oblastiach s nižším počtom skládok, alebo tam, kde je prístup k iným spôsobom nakladania s odpadom obmedzený.

„Medzi rokmi 2010 až 2015 sa priemerná celková cena za uloženie odpadov na skládku pohybovala v rozmedzí od 20 do 30 eur za tonu bez DPH. V roku 2015 až 2020 to už bolo na úrovni 30 až 50 eur za tonu bez DPH. V súčasnosti sa cena v závislosti od regiónu pohybuje od 50 až do 80 eur bez DPH za tonu odpadu uloženého na skládku,“ uviedol Ján Chovanec.

Podľa aktuálnych dát je priemerná cena len za skládkovanie na úrovni 50 eur za tonu bez DPH a bez zákonného poplatku. Ak k tomu pri priemernej miere triedenia prirátame zákonný poplatok na úrovni 20 EUR za tonu, celkový náklad na uloženie jednej tony neupraveného odpadu na skládku dosahuje priemernú cenu 70 eur za tonu.

Od 1. januára 2025 bude odpad povinné pred uložením na skládku upraviť, čo zvýši cenu pre mestá a obce. Za úpravu odpadov sa považuje mechanicko-biologická úprava, ktorá je v rozvinutých krajinách EÚ najčastejšie využívaná. Mechanická úprava spočíva v triedení, drvení, mletí, alebo zhutnení odpadu tak, aby sa zmenšila jeho veľkosť alebo oddelili hodnotiteľné materiály od tých, ktoré sa budú ukladať na skládky. Pri biologickej úprave ide o kompostovanie alebo anaeróbnu fermentáciu, kde organické zložky odpadu prechádzajú biologickým rozkladom, čím sa redukuje ich objem a znižuje sa produkcia skleníkových plynov pri následnom uložení na skládke.

Finálnu cenu po zavedení úpravy odpadov pred skládkovaním po 1.1.2025 ovplyvnia podľa Zväzu odpadového priemyslu SR tieto faktory:

- **Technológia:** V závislosti od technológie a procesu úpravy sa môže cena pohybovať v rozmedzí od 40 do 60 eur za tonu bez DPH.

- Regionálne rozdiely: Cena za skládkovanie po úprave sa aj v zmysle regionálnych rozdielov a dostupnosti skládok môže pohybovať od 40 do 60 eur za tonu bez DPH.
- Dopravné náklady: Vzdialenosť a nerovnomerné rozmiestnenie liniek na úpravu odpadov sa môže taktiež výrazným spôsobom odzrkadliť na výslednej cene až do 15 eur za tonu bez DPH.
- Administratívne a prevádzkové náklady: Ich úroveň sa odhaduje až do 10 eur za tonu bez DPH.

„Do finálnej ceny za úpravu zasiahne aj zákonný poplatok, ktorého výška bude závisieť od prijatia aktualizovaného nariadenia č. 330/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov. V predbežnom návrhu nariadenia sa uvažuje s poplatkom za upravený odpad na úrovni 7 eur za tonu.“ vysvetlil J. Chovanec.

Po zohľadnení všetkých vyššie uvedených nákladov sa celková cena za uloženie odpadu na skládku po úprave môže vyšplhať až na úroveň 87, resp. 152 eur za tonu, v závislosti od konkrétnych podmienok a regionálnych rozdielov. Celkový priemerný náklad by tak mohol dosiahnuť sumu 120 eur. To predstavuje nárast celkových nákladov vrátane nákladov na zber pre obce a mestá, a v konečnom dôsledku aj pre obyvateľov, od 15 až do 59 %.

Modelový príklad

Obec s počtom tisíc obyvateľov vytvorí podľa posledných štatistických dát z roku 2022 v priemere spolu 184 ton zmesového komunálneho odpadu. Pri priemernej cene za uloženie odpadu na skládku vo výške 50 eur za tonu bez DPH a zákonného poplatku vo výške 20 eur za tonu predstavujú jej celkové ročné náklady vrátane zberu odpadu sumu 27.000 eur bez DPH, alebo 31.600 eur s DPH (na zákonný poplatok za uloženie odpadu na skládku odvádzaný štátu sa DPH nevzťahuje).

Po navýšení ceny za spracovanie zmesového odpadu vrátane jeho úpravy v priemere na 120 eur bez DPH (vrátane poplatku vo výške 7 EUR za tonu) stúpnu v roku 2025 jej celkové ročné náklady vrátane zberu odpadu na sumu 37.000 eur bez DPH, alebo 44.600 eur s DPH.

Oproti roku 2024 by sa tak v roku 2025 výdavky len za spracovanie zmesového odpadu vrátane jeho úpravy, ktoré by mali byť kryté v rozpočte príjmami z miestneho poplatku za odpad od obyvateľov, mali v priemere zvýšiť o 9 eur na osobu bez DPH.

Legislatívny rámec úpravy odpadu pred skládkovaním

Potreba úpravy odpadov pred skládkovaním je zakotvená v európskej legislatíve už niekoľko desaťročí a prvýkrát bola zadaná v smernici Európskeho parlamentu a Rady 1999/31/ES o skládkach odpadov. Táto smernica bola prijatá ešte v roku 1999 a stanovila povinnosť členskými štátmi zabezpečiť, aby bol odpad pred jeho uložením na skládku upravený.

Cieľom tejto úpravy bolo znížiť množstvo a škodlivosť odpadu, ktorý sa ukladal na skládky a tým minimalizovať jeho negatívne environmentálne dopady. Smernica tiež zdefinovala technické požiadavky na skládky odpadov, vrátane tých, ktoré sa týkajú práve úpravy odpadov.

V roku 2008 bola prijatá rámcová smernica o odpadoch 2008/98/ES, ktorá ustanovila všeobecné zásady odpadového hospodárstva v EÚ, vrátane hierarchie odpadového hospodárstva, kde je úprava odpadu považovaná za nevyhnutný krok pred jeho uložením na skládku.

Úprava odpadov sa v slovenskej legislatíve objavila už v roku 2002 prijatím zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2002. Tento zákon bol však neskôr niekoľkokrát novelizovaný a nakoniec nahradený novým zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch.

Nevyhnutnosť úpravy odpadov pred skládkovaním aj v nadväznosti na [prípady skládok Malagrotta](#) neďaleko Ríma v Taliansku dodatočne potvrdil aj Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 15. októbra 2014 rozhodnutím, že pred skládkovaním sa odpad musí upraviť čo najvhodnejším spôsobom, aby sa čo najviac znížili negatívne vplyvy na životné prostredie a ľudské zdravie.

Termín zavedenia povinnej úpravy odpadov pred skládkovaním bol na Slovensku definitívne stanovený na 1. január 2021, avšak tento termín bol následne niekoľkokrát odložený. Dôvodom odkladov boli najmä praktické a legislatívne prekážky a nepripravenosť odpadového trhu a infraštruktúry na splnenie požiadaviek úpravy odpadov.

Slovensko v porovnaní s EÚ

Aj napriek tomu, že úprava odpadov je zadefinovaná v smernici o skládkach už od roku 1999, veľa členských štátov aj po vstupe do EÚ danú povinnosť nepremietlo do svojej národnej legislatívy a posúvalo termín spustenia povinnej úpravy odpadov. Slovensko nie je jediný členský štát EÚ, ktorý povinnosť zaviesť úpravu odpadov do dnešnej doby odkladal. Okrem nás sa s úpravou zatiaľ nevysporiadalo napríklad Česko, Bulharsko, Chorvátsko, Grécko a Rumunsko.

Podľa aktuálne platnej legislatívy Slovensko štartuje úpravu odpadov od 1. januára 2025 a jej spustenie je nevyhnutné nielen z pohľadu ochrany životného prostredia a zdravia obyvateľov, ale aj z pohľadu hroziacich vysokých sankcií zo strany Európskej komisie. Tá po prvom odklade v roku 2021 dňa 12.12.2021 zahájila voči Slovensku infringement INFR(2021)2168.